

دینانی در برنامه معرفت: اندیشیدن، خطرناک و نیندیشیدن خطرناک‌تر است

غلامحسین ابراهیمی دینانی، استاد حکمت و فلسفه در برنامه معرفت گفت: سخت‌ترین چیز در عالم، درست اندیشیدن است. اندیشیدن واقعی، خطرناک است اما نیندیشیدن خطرناک‌تر است.

غلامحسین ابراهیمی دینانی، استاد حکمت و فلسفه در برنامه معرفت گفت: سخت‌ترین چیز در عالم، درست اندیشیدن است. اندیشیدن واقعی، خطرناک است اما نیندیشیدن خطرناک‌تر است.

به گزارش خبرنگار مهر، دکتر غلامحسین ابراهیمی دینانی، عصر روز گذشته، جمعه سوم اردیبهشت ماه، در تفسیر قصه‌ای از عبدالرحمان جامی که از برنامه «معرفت» شبکه چهار سیما پخش می‌شد، گفت: اگر انسان استوار باشد، می‌تواند به گونه‌ای حرکت کند که آلوده نشود اما چگونه؟ دلش باید از حرص، حسد، طمع و شیطنت پاک کند. چگونه می‌شود دل را پاک کرد؟ با حکمت. جز حکمت چیز دیگری نیست. حکمت یعنی اندیشیدن درست. حکمت یعنی تعقل. حکمتی از شخصی پرسید حقیقت چیست، آن فرد تا این سؤال را شنید، فرار کرد. می‌دانست اگر بماند و توضیح آن حکیم را درباره حقیقت بشنود، طاقت تحمل را ندارد. نمی‌توانست حقیقت را بشنود. تحمل حقیقت خیلی سخت است. اندیشیدن لازم است. اگر کسی تعقل نداشته باشد، حقیقت را به دست نمی‌آورد.

وی افزود: تعدادی از مردم هستند که به آسانی یک جهان خیالی و توهمی را جایگزین جهان واقعی می‌کنند. پیدایش اسطوره‌ها، معلول همین روحیه انسان است. انسان جهان توهمی و موهوم را دوست دارد و آن را می‌خواهد به جای جهان واقعی بگذارد. چون جهان توهمی راحت‌تر است. اما برای اینکه جهان توهمی را به جای جهان واقعی نگذارد، باید بیندیشد. آنها می‌گویند اندیشیدن سخت است. توهمات و خیالات راحت است. آنها درست می‌گویند اندیشیدن سخت است. سخت‌ترین چیز در عالم، درست اندیشیدن است. اندیشیدن سند به آدم نمی‌دهد که شما اشتباه نمی‌کنید. خطر و اشتباه هم هست. اندیشیدن واقعی، خطرناک است اما نیندیشیدن خطرناک‌تر است. اصلاً نیندیشیدن خطرناک‌تر از اندیشیدن است. کسانی که ادعا می‌کنند اندیشیدن خطرناک است، باید بدانند نیندیشیدن خطرناک‌تر است.

دینانی افزود: انسان همواره در معرض دو خطر است؛ یکی اندیشیدن و دیگری نیندیشیدن. اما نیندیشیدن خطرناک‌تر است. همیشه روزگار به این صورت بوده است که انسان همواره به ظاهر بیشتر از باطن علاقه دارد و امروزه بیشتر از قبل هم شده است و فریبده‌تر هم شده است چون تنوع ظواهر بیشتر شده است. انسان‌ها وقتی گرفتار ظواهر شدند، دیگر رهایی ندارند اما در دنیای امروز تغییر مد انجام می‌شود. مد قبلی کسل‌کننده می‌شود و مد جدید می‌آید. چیزی که امروزه مد است، با چیزی که ۵۰ سال پیش هم مد بوده است، یکی است. فقط کافی است که مد باشد. چه بسا مد امروز از مد ۵۰ سال پیش زیباتر نباشد. انسان وقتی گرفتار ظاهر شد، از باطن غافل می‌شود. وقتی انسان از باطن غافل شد، نیندیشیدن یقه‌اش را می‌گیرد.

این استاد حکمت و فلسفه ادامه داد: حکمتی فرمود اندیشیدن برای روح و نفس ناطقه مانند وزن و سنگینی برای جسم است. آیا شما جسمی دارید که وزن نداشته باشد؟ هر جسمی وزن مخصوص خود را دارد. البته وزن اجسام فرق می‌کند. چوب و آهن وزن خودش را دارد. جسم بدون وزن نداریم. وزن یعنی سنگینی. در هر صورت جسم یا به خاطر جاذبه، وزن دارد یا اینکه خودش وزن دارد. جسم بی‌وزن نداریم. نفس ناطقه همان حالتی است که وزن برای جسم دارد. نفس ناطقه و روح آدمی، اندیشه دارد. اندیشیدن برای نفس ناطقه همانند وزن است برای جسم. همان‌طور که جسم بدون وزن نداریم، روح بدون اندیشه نداریم. اگر هر جسمی، وزن مخصوص خود را دارد، هر روحی هم اندیشه مخصوص خودش را دارد.

وی در پایان گفت: در تمام ریزه‌کاری‌ها و خصوصیات اندیشه، دو نفر را پیدا نمی‌کنید، که اندیشه مشابه داشته باشند. هر روحی اندیشه خاص خودش را دارد، اما این به این معنی نیست که مشترکاتی نداریم. باید مشترکات را ببینیم و گفتگو کنیم. اگر مشترکات نبود، بین آدمیان گفتگو امکان نداشت. گفتگو برزخی است که باید از آن عبور کرد. باید دوستانه با هم گفتگو کنند. گفتگو از روی دوستی است. آنجا که یکی از روی قدرت و زور بگوید، دیگر گفتگو نمی‌شود. آیا گفتگو تنها بین انسان‌های زنده انجام می‌شود یا با مردگان هم می‌شود گفتگو کرد؟ با مردگان هم می‌شود گفتگو کرد. کتاب‌هایشان را باید بخوانیم؛ ابن‌سینا، ملاصدرا، فردوسی. چگونه با کتاب‌هایشان می‌توان گفتگو کرد؟ به نظر من کتاب ابن‌سینا و فردوسی حرف می‌زنند. شما یک کتابی که می‌خوانید، هیچ‌وقت از لغت‌ها مطلب نمی‌فهمید. لغت، وسیله است. بدون پرسش از یک کتاب، شما مطلب نمی‌فهمید. تنها وقتی می‌توان از هر صفحه‌ای از کتاب، مطلب را درست بفهمی که با پرسش سراغ یک کتاب بروی. پرسش چیست؟ یک دغدغه و سؤال دارید. می‌روید کتاب ابن‌سینا را می‌خوانید، جواب پرسش را می‌گیرید و با نویسنده کتاب وارد گفتگو می‌شوید. اندیشه‌ها نمی‌میرند.